

Environmentální akce, reporty, přírodovědná pozorování, ekoporadenské tipy, botanika, zoologie, úvahy, recenze, zdravá výživa, práva zvířat, aktivismus, zdravý životní styl, odborná literatura, přírodní beletrie a poezie...

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně

Základní organizace ČSOP Strakonice

Vážení čtenáři,

se vzrůstajícím tlakem na životní prostředí a vzrůstajícím povědomím veřejnosti roste také frekvence nejružnějších kolizních situací. Co se však příliš nemění, spíše také neustále roste, je spotřební tlak naší společnosti na zdroje všeho druhu. Čím dál častěji tak vznikají paradoxní jevy, kdy náš konzum nepřímo i přímo způsobuje poškozování přírody, ale my bychom to rádi vyřešili tak, aby naše právo na blahobytnou spotřebu zůstalo nedotčeno. Jedním z přímých důsledků tohoto principiálního nesmyslu je fenomén NIMBY (z angl. not in my backyard - ne na mém dvorku). Jedná se o situace, kdy nám škoda na životním prostředí vadí pouze v případě, kdy se

Z obsahu tohoto čísla:

O písecké spalovně rozhodnou občané..	2
Hlaváč fialový - vzácná květina.....	2
Veget Fest se přestěhuje na nové místo.	4
Recy-věci fest: Knihovna jako živé.....	4
Ekošpeky - 24. Kukuřičná bludiště.....	5
Objevy detektiva Ledňáčka.....	6
Podzimní farmářské trhy odstartují.....	7
Zavíječ hadincový.....	7
Večer s dokumentem - 139. díl.....	7
Dobrý život ve stínu konzumní.....	10
Marie Tomášová, stromy, studánka.....	11
Objevy detektiva Ledňáčka - odpovědi..	12
Co ochutnáte na 12. strakonickém.....	12

odehrává v našem bezprostředním okolí nebo na místech, ke kterým máme vztah. Pokud se tak děje o kus dále, je to pro nás už v pořádku. Jedním z krystalicky typických případů posledních dnů je snaha několika místních samospráv zamezit plánu na otevírání nových lomů a šterkoven pro velké množství realizovaných a plánovaných dopravních staveb (viz [zde](#)). V žádném případě netvrdím, že není v pořádku chránit své okolí

Foto -jj-

před negativními vlivy jakýchkoli činností. Ale měli bychom si uvědomit, že pokud to není v pořádku „u nás doma“, není to v pořádku ani nikde jinde. A hlavně také to, že všechny tyto dopady jsou vytvářeny a poháněny naší společnou spotřebou. Chceme více dálnic? Musí se pro ně někde vykopat kamenivo. Vadí nám stavba větrníků v podhůří? Naše spotřeba elektřiny roste a tak nějak jsme se shodli, že uhlí asi není nejlepší řešení. Klimatická krize se prohlubuje, ale nemůžeme vše svádět na zlé fosilní korporace. Protože kdo od nich nakupuje palivo? A nedej bože, kdyby to palivo někdo skokově zdražil. Zvednout hlas ve všech podobných případech je jistě potřebné, ale neměli bychom zapomínat, kde leží jejich hlubší příčina. A jestli to náhodou není jedna z variant NIMBY efektu.

Přejeme poklidné září, váš Kompost. -jj-

Překopávky

O písecké spalovně rozhodnou občané v referendu. Kdo má obavy?

Že není o stavbě spalovny odpadů v Písku (nazývané též ZEVO) ještě vůbec nic rozhodnuto, je patrné z více míst. Četné výtky a kritika písecké veřejnosti, nezodpovězené námitky a připomínky organizací v rámci procesu EIA, nejednotné písecké zastupitelstvo a také křečovitá snaha sponzorované internetové kampaně přesvědčit všechny tyto subjekty o prospěchu výstavby a zanedbatelných negativech. To je v kostce několik posledních měsíců přípravy tohoto projektu. A zdá se, že nyní jej čeká jedna z rozhodujících zatěžkávacích zkoušek.

Zatímco ve Strakonici je stavba písecké spalovny podle principu NIMBY naprosto pod rozlišovací schopností místních obyvatel, v Písku panuje kolem projektu čilý ruch. Důkazem je nejen poměrně ostrá diskuze ve veřejném prostoru, ale také „povolání“ poměrně málo frekventovaného institutu demokratického státu - místního referenda. Přípravný výbor nasbíral téměř 2500 platných hlasů z potřebných 2245 pro vyhlášení referenda. To by se mělo v Písku uskutečnit souběžně

s volbami do Poslanecké sněmovny 3. a 4. října 2025 (viz [zde](#)).

Otázka, která by měla být v rámci referenda položena, zní: „Souhlasíte, aby město Písek učinilo všechny potřebné kroky, aby na jeho správním území nevzniklo zařízení pro spalování komunálního odpadu - projekt ZEVO?“ Toto kostrbaté znění by mohlo být na první pohled promyšleným tahem zastánců spalovny, avšak byla sepsána přípravným výborem referenda. Pravdou je, že na pozoru se budou muset mít oba tábory a zaškrtnout opačné okénko, než jim bude velet prvotní intuice. Ke zmatení by totiž mohlo dojít u všech.

Obavy, které mohou mít realizátoři a obhájci projektu o jeho osud, jsou patrné na několika místech.

V médiích se objevila spekulace nad přístupem starosty Písku Michala Čapka (ANO) během příprav referenda (viz [zde](#)). O poznání jasněji se vyjádřil další písecký radní Jiří Hořánek, který situaci komentoval takto: „Zatím nikdo neřekl, že je proti referendu. Ale okamžikem jeho vyhlášení začne prudká mediální masáž aktivistů, kteří zaplaví město lží. Bude třeba vysvětlit výhody i nevýhody, a to nebude levné.“ (viz [zde](#)). Diskurz předpokládající lži odpůrců projektu ZEVO vs. pravdu jeho zastánců (nebo odlehčená verze „fakta vs. mýty“) se objevuje na více místech. A je to praktika minimálně sporná. Již několik dílů této kampaně má za sebou facebookový PR projekt [ZEVO Písek](#). Podobný [příspěvek](#) zveřejnil na své stránce i starosta Písku. Pokud by zastánci spalovny v projekt natolik věřili, jak je možné se dočíst v nejrůznějších propagujících textech, nic z toho by nebylo nutné. K přesvědčení veřejnosti by měly stačit argumenty a data.

Ano, oddělovat mýty od faktů je skutečně důležité. Vše potřebné k technické stránce projektu je dohledatelné, a pokud někdo s těmito informacemi manipuluje, je to samozřejmě špatně. U příprav písecké spalovny jsou však nejvýznamnější otázky, které dosud nebyly zodpovězeny ani v rámci veřejné diskuze, ani při několikerém dokladování v rámci procesu EIA. Bude v regionu dostatek odpadu v případě, že vzniknou i ostatní plánované spalovny? Opravdu nebude dovážěn odpad ze vzdálenějších míst, jak je deklarováno? Co se skrývá pod objemem 30 000 tun (z plánované celkové kapacity 50 000 tun ročně), který by měla dodávat firma Rumpold Vodňany? Co udělá pravděpodobný převis poptávky nad nabídkou disponibilního odpadu ke spálení s dosavadními snahami řešit odpady i cestou lepší recyklace nebo předcházení jeho vzniku? O tom všem budou Písečtí rozhodovat počátkem října. -jj-

Hlaváč fialový - vzácná květina Strakonicka

Hlaváč fialový (*Scabiosa columbaria*) představuje jeden ze čtyř druhů rodu hlaváč rostoucích v naší republice. Těmi dalšími jsou hlaváč bleďožlutý, hlaváč šedavý a hlaváč lesklý. Celkově se ovšem jedná o značně početný rod, který se navíc vyskytuje na rozsáhlém území Evropy, Asie i Afriky, tudíž přesný počet jeho druhů není dosud spolehlivě určen. Prozatím se odborníci shodují zhruba na 80 druzích. Hlaváče dříve bývaly řazeny do čeledi štětkovitých (*Dipsacaceae*), jež je však v současném botanickém systému zrušena. Aktuálně tedy náležejí do čeledi zimolezovitých (*Caprifoliaceae*).

Rovněž hlaváč fialový pokrývá velkou část Evropy s výjimkou Irska, severní Skandinávie, Ukrajiny a Ruska; navíc se s ním lze setkat i na Kavkaze, v pobřežních oblastech

Turecka a na severozápadě Afriky. U nás roste dosti roztroušeně až vzácně, především potom v Českém středohoří, pohoří Džbán na Rakovnicku a Lounsku, v Českém krasu, na Sušicko-horažďovických a Strakonických vápencích, ve východním Polabí, na severní, západní a jihovýchodní Moravě. V oblasti Strakonicka ho najdeme hlavně v okolí obcí Krty-Hradec, Únice, Hubenov, Droužetice (lesní světliny na Tisovniku), Domanice (např. borový les na vrchu Slídová) či Rovná (lesy Zbuš a Sedlina); přímo u Strakonice pak u osad Střela a Dražejov, v lesích Hliničná, Šibeniční vrch, PP Ryšovy a PR Kuřidlo. Kvůli svému celkově řídkému výskytu je v ČR ohroženým taxonem (kategorie C3), ale není legislativně chráněn.

Hlaváč preferuje světlé a osluněné biotopy s půdami chudšími na živiny. Podklad mu vyhovuje bazický (pH vyšší než 7,2) s vysokým obsahem zásaditých látek. Ten je charakteristický pro území s vápencovým podložím nebo na sprašových sedimentech, což jsou větrem naváté usazeniny o jemné zrnitosti (především prach a jemné písky). Nalezneme ho tedy jako součást širokolistých suchých travních porostů nebo teplomilné vegetace lesních okrajů, na mezích, křovinatých stráních a kamenitých svazích, avšak jen v o něco menší míře obsazuje i prosvětlené háje a borové či modřínové lesy. Vzhledem k okolnosti, že výše uvedené lokality v našem regionu mu tyto optimální podmínky poskytují, můžeme se právě tady s ním setkat relativně často, navzdory celkově spíše řídkému a vzácnému výskytu v naší zemi.

Jedná se bylinu dvouletou nebo vytrvalou. Lodyhu má přímou či u základu vystoupavou, obvykle 40-90 cm vysokou a v dolní i střední části lysou nebo jen řídce ochlupenou. Listy tvořící přizemní růžici mají kopinatý tvar s okraji většinou vroubkovanými, o délce kolem 10 cm a šířce 1,5 cm. Obrys lodyžních listů pak je vejčitý až eliptický a jsou 2-3x peřenoklané se 2-6 mm širokými úkrojky, na rubu krátce chlupatými. Rozkvétá v období od července do září, za příznivých podmínek i do října. Květenstvím je strboul neboli hlávka (capitulum) o průměru 2-3 cm. Zákrvní listeny mají čárkovitě kopinatý tvar o délce 5-11 mm. Květní kalichy porůstají poměrně dlouhé hnědočerné štětiny. Koruny květů jsou nápadně delší na okraji květenství (až 1,8 cm) než v jeho středu a všechny mají pět nestejně dlouhých cípů růžové nebo červenofialové barvy. Květy jsou opylovány různými druhy hmyzu (tzv. entomofilie) - včelami, čmeláky, pestřenkami a motýly. Po odkvětu hlávka s plody nabývá výrazně oválného tvaru. Plodem je 2,5-3,5 mm dlouhá nažka. Suché nažky se po dozrání samy uvolňují z hlávky (autochorie).

Strboul po odkvětu, foto Alan Šturm

to pochází jeho odborné rodové jméno *Scabiosa*. Hlaváč se též pěstuje v zahradách, v těchto případech zpravidla v podobě rozmanitých kultivarů, např. velkokvětý "Blue Diamonds", nízký "Butterfly Blue" nebo výrazně fialový "Barrocca".

Alan Šturm

Použité zdroje:

- 1) botany.cz/cs/scabiosa-columbaria/
- 2) [cs.wikipedia.org/cs/Hlaváč \(květina\)](http://cs.wikipedia.org/cs/Hlaváč_(květina))
- 3) Scabiosa columbaria - hlaváč fialový, databáze Pladias.cz
- 4) SPOHNOVÁ, M., GOLTE-BECHTLEOVÁ, M., SPOHN, R.: Co tu kvete? Originální průvodce přírodou, Vydání druhé, Euromedia Group, a.s., Praha 2021.
- 5) zahradnictvi-flos.cz/scabiosa-columbaria-blue-diamonds-hlavac-blue-diamonds.html
- 6) zahradnictviweiss.cz/p/hlavac-fialovy-scabiosa-columbaria-barrocca

Hlaváč fialový v PP Ryšovy u Strakonice, foto Alan Šturm

Veget Fest se přestěhuje na nové místo

Již 12. ročník benefičního festivalu zdravé výživy, ochrany zvířat a veganství Veget Fest se bude konat v nové lokalitě. Po několika letech, které strávil v příjemném prostředí III. nádvoří strakonického hradu, bude místem konání dalšího ročníku částečně zrekonstruovaný prostor Ostrov 1415.

Nabídka přesunu přišla od skupiny Jsme Strakonice, která na tomto místě pořádá celou řadu kulturních akcí včetně oblíbených food festivalů s příjemnou atmosférou postindustriálního prostoru. Veget Fest se tímto způsobem pokusí přilákat nové návštěvníky. Termínem konání je sobota 20. září a festival bude probíhat od 14 hodin s tak trochu otevřeným koncem - o ten se postará hudební vystoupení dvou kapel zhruba od 19 hodin.

Kompletní doprovodný program festivalu je k dispozici v přehledu akcí na str. 9. Můžete se těšit na dvě tematické přednášky, ukázkou vaření a divadlo pro nejmenší návštěvníky, které 12. Veget Fest otevře. Dětem bude věnován také samostatný koutek s několika dílničkami. Hlavní osou festivalu bude cca 20 stánků občerstvovatelů a organizací na ochranu zvířat a přírody. Kromě pestré nabídky jídel tak bude k dispozici i krmě informační. Co nabídnou jednotlivá gastronomická zastavení, přibližujeme v přehledu na str. 12. Pro Veget Fest je důležitá i myšlenka méněodpadovosti. Uvítáme, pokud si s sebou vezmete své vlastní jídelní náčiní. Na místě bude také možnost půjčit si nápojové sklo, ostatní nezbytný servis proběhne bez použití jednorázového plastu.

Jelikož má celý festival významný benefiční podtext, i tentokrát pro vás chystáme objemný bazárek věcí, oblečení a doplňků. Dobrou věc budete moci podpořit i nákupem nebo přípravou benefičních ochutnávek. Vstupné na celý festival je dobrovolný. Výtěžek z benefičního prodeje poputuje vybrané organizaci - letos to bude zvířecí azyl [Libchavství chlupáci z.s.](#)

Srdečně vás zveme strávit příjemné odpoledne, ochutnat spoustu netradičních dobrot a podpořit dobrou věc. Aktuality můžete sledovat ve [facebookové události](#). -jj-

Foto -jj-

Recy-věci fest: Knihovna jako živé Re-Use centrum? V Písku to zkusíme poprvé!

Co kdyby se celá knihovna na dva dny proměnila v pulzující centrum udržitelnosti, oprav, tvoření a výměny věcí, které ještě zdaleka nepatří do odpadu? Přesně tuto myšlenku jsme se rozhodli vyzkoušet v rámci Recy-věci festu, který se uskuteční v Městské knihovně Písek v pátek 26. a sobotu 27. září 2025. Akci pořádá spolek Aktivní Písek a inspirací nám bylo skvěle fungující Re-Use centrum Kabinet ČB v Českých Budějovicích.

Písek zatím podobné zařízení nemá, a tak jsme se rozhodli jít cestou experimentu – ukázat, co všechno by v budoucím Re-Use centru mohlo fungovat, jaký potenciál má cirkulární ekonomika a kolik radosti i užitku může přinést opravování, sdílení, tvoření a vyměňování.

Co vás čeká?

Na návštěvníky všech věkových kategorií čeká pestrý program – od swapu oblečení, doplňků, knih a rostlin přes workshopy upcyklace a kompostování až po dílny pro děti. Těšit se můžete také na Repair Café, EKOMapu, bezbalové nákupy a výstavy, které nahlíží za oponu dnešního módního i obuvnického průmyslu.

Cíl? Ukázat, že Re-Use má smysl – i v malém městě!

Recy-věci fest není jen o ekologii. Je o sdílení, udržitelnosti, tvořivosti, praktických dovednostech a hlavně o hledání nových způsobů, jak dát věcem druhý život. Přijďte se inspirovat, zapojit, přinést něco ze sebe – a odnést si nejen nový kousek oblečení, ale i novou perspektivu.

Kdy? Pátek 26. a sobota 27. září 2025, PÁ 9:00–18:00, SO 9:00–15:00

Kde? Městská knihovna Písek, Alšovo náměstí 75, Písek

Pořádá: spolek Aktivní Písek za podpory Města Písek a OŽP Písek.

Vstup: zdarma

S sebou? Můžete si vzít tričko na potisk, věci na výměnu, zvědavost a chuť tvořit!

Za spolek Aktivní Písek, z. s. Jana Marková

Ekošpeky - 24. Kukuřičná bludiště

Po poměrně závažných epizodách našeho seriálu mi dovoluňte jeden díl, který by se dal nazvat odlehčující, neškodný... No, i když samozřejmě, jak se to vezme. Každopádně cílem je jako vždy spíše poukázat na nevšední souvislosti než se snažit někoho máčet ve věci, kterou drtivá většina společnosti považuje za přínosnou. Pokud by tedy někoho následující zamyšlení pobouřilo, je to vlastně dobře.

Skončily nám prázdniny a s nimi i spousta typicky letních radovánek. Mezi jedny z novodobých se dají řadit i mnohá kukuřičná bludiště, jejichž tradice k nám přišla ze zemí na západ od nás. Vždy, když tuto atrakci vidím někde v krajině, vybaví se mi jedna z pouček slušného chování, která je nám od dětství vštěpována - nikdy nešlapejte do zasetého pole, snižujete úrodu našeho jídla. I když je za normálních okolností vstup do krajiny takřka neomezeně možný, je určitým způsobem legislativně regulován právě v případech, kdy může dojít k poškozování porostů pěstovaných plodin. Krom toho je zemědělská výroba (výroba potravin) v dnešní době až nepatřičně adorována a se zlou se musí potázat každý, kdo by ji chtěl nějakým způsobem a za jakýmkoli účelem omezovat. Třeba ochránci přírody výsadbou stromů do krajiny.

A tak si představte, že existuje způsob, kterým může být část zaseté a vzešlé zemědělské kultury (v našem případě kukuřice) cíleně zničena, autor záměru na projektu vydělá peníze, zaplatí zemědělci kompenzaci za vzniklou škodu a všichni (včetně návštěvníků této kratochvíle) jsou spokojeni. Tomuto způsobu rozšíření portfolia větších zemědělských společností se říká kukuřičné bludiště a jeho módní vlnu v současných letech sledujeme.

Tady by vlastně mohl tento pokus o fejeton skončit. Jenže tahle nevinná zábava má samozřejmě trochu širší kontext, a ten směřuje zpět k zemědělcům. Jak asi mnozí tuší, intenzivní průmyslová zemědělská výroba v dnešním podání je jedním z nejvíce devastujících faktorů pro

Foto Pavel Křížek

naši přírodu. Krajina trpí nejen pod koly těžké techniky a pravidelnými dávkami agrochemikálií. Na vině jsou také maximalizované rozlohy půdních bloků, na dřeh osekání oseední postupy a snahy o oddalování potřebných opatření ve prospěch biodiverzity. Konkrétně kukuřice je plodina, která vinou záměrně chybně nastavené dotační politiky z velké části končí v bioplynových stanicích. Zároveň je plodinou, jejíž pěstování je nejvíce náchylné k vodní erozi. Všechno toto má za následek degradaci (většinou propachtovaných) zemědělských ploch.

Na jednu stranu tedy probíhá další intenzifikace zemědělské výroby, která tvrdě potlačuje vše, co by mohlo vést k nápravě tristního stavu naší krajiny. Na straně druhé pak můžeme sledovat případy, kdy je rozloha pozemků (z důvodu dotačních plateb z plochy) uměle navyšována a také kdy je pozemek obhospodařován tak trochu za jiným účelem, než je deklarovaná produkce potravin.

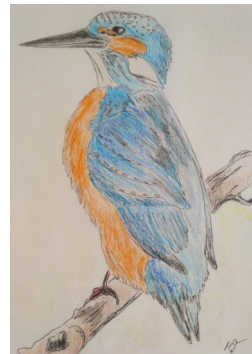
Obviňovat z něčeho návštěvníky bludišť by bylo asi tak trochu lhaní do kapsy. I když často zmiňovaný edukativní podtext této zábavy mi trochu uniká. Stejně tak vliv davů lidí na utužení půdy bude v tomhle případě minimální - pokud chodíte ven, stačili jste si jistě všimnout, že klasické pole dneska připomíná spíše něco jako betonový držák na rostliny. Dá se tedy varovat pouze před tím, že případné zakopnutí bude nejspíš končit rozbitým kolenem. A ještě jedna perlička na konec. V návštěvním řádu kukuřičných bludišť samozřejmě nechybí zákaz trhání a poškozování kukuřice. Tak pozor na to!

-ji-

Objevy detektiva Ledňáčka

Slyšeli jste někdy o medvědím strašidlu jménem Barbucha? Kdo je sečtělý, ten jej zná z knížky Vladislava Vančury „Kubula a Kuba Kubikula“ (1931). Má hlavu jako sršň, místo drápků má žihadla a kožich z kouře. Kam přijde, tam je všude náramný smrad.

Pokud by měli mít takové strašidlo mezi sebou v pohádce i ptáci, mohlo by vypadat třeba jako krutihlav. O něm se nedá říct, že by budil vysloveně hrůzu, ale na druhou stranu, respekt by mezi zlobivými mláďaty rozhodně mít mohl. Má krycí zbarvení, do poslední chvíle by nebyl vidět, pak by se na jednu jeho štíhlá hlava na dlouhém krku vynořila jakoby odnikud, a ještě k tomu s hadím zasyčením. Huuu...! A aby toho nebylo málo, začala by se ta hlava potom tak divně otáčet, až by se z toho tajil dech. Nebo by se dalo říct, doslova, že by z toho šla hlava kolem.

Však taky jméno krutihlav nevzniklo jen tak pro nic za nic. Podívejte se na krátké video (např. [zde](#)) a uvidíte sami. Všimněte si také typického pronikavého hlasu (např. [zde](#)), díky němuž se dá krutihlav v přírodě i přes krycí zbarvení objevit. Podle knihy „Ptáci“ od Alfreda Brehma („Brehmův ilustrovaný život zvířat“, 4. díl z roku 1926) se volání krutihlava zaznamenává jako „vii id vii id“. Opakuje se hodně dlouho, třeba dvacetkrát. Samička svému druhovi pravidelně odpovídá. Mláďata na hníždě cvrkají jako kobylinky. Dalším zvukem, při rozrušení, je „véd véd“ nebo krátké „šek“ nebo už zmíněné syčení.

Špičatý zobák, dlouhý jazyk, na nohou dva prsty směřující dopředu, dva dozadu... to všechno připomíná datlovité ptáky. A opravdu, krutihlav do této čeledi řádu šplhavců patří. Zobák má ale oproti datlovi, strakapoudovi nebo žlutě kratší a slabší,

Foto Bycen B.A.

nehodící se ani k tesání, ani k bubnování. Zbarvení je velmi nenápadné, ocas není vyztužený a neumožňuje snadné šplhání po kmenech stromů. Krutihlav se sice umí na kůru zavěsit a udržet se, ale raději sedá na vodorovných větvích. To vše se mu hodí především k tomu, aby mohl obývat dutiny vytesané do dřeva jinými ptáky. Při lovu se pohybuje hlavně po zemi.

Nejraději pojídá mravence, jejich larvy a kukly. Stejně jako ostatní datlovití je sbírá pomocí lepkavého jazyka. Doplnkově se živí také mšicemi, muškami, pavouky, menšími brouky. Umí odloupnout kůru, do dřeva ale na rozdíl od jiných datlovitých netesá. Další rys, kterým se od nich liší, je způsob přezimování. Krutihlav je totiž ptákem tažným. Na zimu létá do střední Afriky nebo výjimečně i jen do Středomoří. Když se na jaře vrátí, většinou vyhledá svůj původní domov. Tam pak žije samotářsky, jen se svou nejbližší rodinou, a své území si hlídá. Sdružuje se při tahu, kdy vytváří malá hejna a cestuje v nočních hodinách. Zpět se vrací po jednom. Vyhovují mu listnaté a smíšené lesy, sady, remízky, a to spíše v nižších polohách.

V krajině bohužel ubývá jak starých stromů s dutinami, tak bohatých lokalit s dostatkem hmyzu. Krutihlav tím pádem patří k ptákům zařazených do Červeného seznamu ohrožených druhů ČR. Z přirozených krutihlavových nepřátel je možno jmenovat krahujce, straky, sojky, zdivočelé kočky, kuny nebo lasičky. K ochraně krutihlava tedy můžeme přispět udržováním takových míst, kde nalézá potravu, hnízdiště a úkryty. Můžeme například pečovat o starý sad, aby příliš nezarostl křovím, a mezi stromy udržovat louku s dostatkem zemních mravenišť. Lze také pro

krutihlava připravit budky (viz např. video [zde](#) nebo [zde](#)), protože i ty někdy přijímá a vynahrazují mu nedostatek doupných stromů.

A tady jsou tradiční tři otázky detektiva Ledňáčka:

- Pro dospělé: Příroda je v poslední době v takovém stavu, že jeden ohrožený chráněný druh se v některých případech živí převážně jiným chráněným druhem. V takové situaci je i krutihlav, protože žere mravence. Těch v naší krajině také ubývá a lidem je zakázáno je hubit. Krutihlavovi ale nic jiného nezbývá, je tak uzpůsoben. Co s tím?
- Pro rodiče vědecky založených školáků: Co se můžete dovědět od krutihlava jménem Krůťa? A kde?
- Pro rodiny s batolaty: Kdyby byl krutihlav přece jenom v roli strašidla, něco by měl s medvědím Barbuchou společného. Víte, co by to bylo? A v čem je krutihlav mláďatům jiných ptáků tu a tam doopravdy nebezpečný?

Odpovědi najdete na straně 12.

-ah-

Podzimní farmářské trhy odstartují dvěma zářijovými termíny dva týdny po sobě

Od září budou ve Strakonicih po letní pauze pokračovat oblíbené farmářské trhy. Jelikož je místo konání - cirkusplac - stejné s místem konání strakonické pouti, musel tomu být přizpůsoben pravidelný čtrnáctidenní běh trhů. První dva termíny proběhnou **5. a 12. září**, tedy hned týden po sobě. Poté bude následovat dvoutýdenní přestávka, kdy prostor cirkusplacu obsadí tradiční Václavská pouť. Farmářské trhy naváží dalšími čtyřmi termíny mezi 3. říjnem a 14. listopadem, a to již v obvyklých dvoutýdenních intervalech.

Farmářské trhy se nesnaží konkurovat někdy levnějšímu často nekvalitnímu zboží z řetězců supermarketů. Nabízejí produkty s příběhem, sezónní a mnohdy regionální od samotných pěstitelů, chovatelů, výrobců... Je libo jihočeský med, mák či kmín z Drahonic nebo zlivické kváskové pečivo? Tohle všechno a mnohé další tady pořídíte. S jasným původem, vysokou kvalitou a s možností kontaktu s tím, kdo pro vás produkty připravil. V šesti podzimních termínech se můžete těšit na širokou nabídku farmářských potravin, ovoce a zeleniny, rukodělných výrobků a občerstvení, které můžete vychutnat přímo na místě u nachystaného posezení. V blízkosti tržiště bez problémů zaparkujete a odvezete i objemnější nákupy. Strakonické farmářské trhy také nabízejí možnost prodávat drobné pěstitelské přebytky bez účastnického poplatku. Urodilo se vám na zahrádce víc, než dokážete spotřebovat? Vezměte to na trh. Nepotřebujete k tomu žádné oficiální náležitosti.

Foto -jj-

Seznamy přihlášených prodejců ke každému termínu jsou zveřejňovány s několikadenním předstihem na webu: farmarsketrhy.strakonice.eu. Novinky a aktuality je možné sledovat také na facebooku [Farmářské trhy Strakonice](https://www.facebook.com/FarmarskeTrhyStrakonice). -jj-

Zavíječ hadincový

V [předchozím čísle](#) Kompostu jste se seznámili s kozlíčkem kovolesským a tentokrát nás čeká další „obyvatel“ hadince obecného (*Echium vulgare*). V hadinci žijí housenky motýla zavíječe hadincového (*Cynaeda dentalis*). Je to poměrně velký zástupce „drobných“ motýlů s rozpětím křídel 19-28 mm. Nejprve jsem si ho spletla se šípověnkou panonskou (*Oxicesta geografica*), ale s určením mi prostřednictvím mailu pomohl pan Ing. Alois Pavlíčko, Ph.D. z NP Šumava. Kromě hadince může housenka žít i na pilátu (*Anchusa*) a ruměnici (*Onosma*). Zpočátku minuje (vyžírá vnitřek listu), pak požírá listy a proniká do lodyhy. Housenka žije od září do května. Dospělý motýl létá od června do září. Fotografie je z 4. 7. 2025 z okraje písčitého pole jihovýchodně od Chanovic. Stanovištěm jsou dle literatury rozmanité nelesní biotopy včetně ruderalů. V ČR se uvádí značné množství nálezů po celém území, s výjimkou vysokých hor. Není to tedy vzácný druh, přesto jsem ho viděla poprvé.

Eva Legátová

Použitá literatura:

ŠUMPICH, J., LIŠKA, J., LAŠTŮVKA, Z., LAŠTŮVKA, A.: Atlas Motýli a housenky střední Evropy VI. Drobní motýli II. Academia, Praha 2022.

Foto Eva Legátová

Večer s dokumentem - 139. díl – Plastová Čína

„Heslo říká, že všichni lidé se budou mít dobře. Že si budou moct vydělat dost peněz, aby si pohodlně žili.“

Dokumenty z Číny na mě vždy dýchnou beznadějnou až depresivní atmosférou. A zdaleka za to nemůžou jen kulisy smogem zalitých megalopolí nebo průmyslových oblastí. Na čínském prostředí mě vždy nejvíce zarážela odevzdaná až nepřítomná mentalita tamních obyvatel odmalička formovaná všudypřítomnou politicko-ekonomickou propagandou a plná paradoxních rozhodnutí, tragických životních osudů a naruby převrácených stupínek hodnotového žebříčku. Hodnotit miliardovou Čínu na základě příběhu několika málo rodin je asi obtížné, ale přesto se dá i z toho mála, co se do našeho mediálního prostoru dostane, vytvořit určitý obrázek. Mrazivé svědectví o životě Číňana nižší třídy v zemi mixující to nejhorší z komunismu a kapitalismu přinesl v roce 2006 francouzský dokument Made in China (viz [zde](#)). Ten popisuje osud rodičů z vesnické rodiny, kteří z nutnosti (?) odjíždějí na několik let bez

svých vlastních dětí vydělávat na lepší život do jedné z fabrik velkoměsta.

V roce 2016 na podobné téma přibyl dokumentární film *Plastová Čína* (Život na hromadě plastů), překvapivě čínské provenience. Až se přestaneme divit, že film mohl být vůbec v této zemi uveden do oběhu, z některých zdrojů se můžeme dozvědět, že film byl jedním z důvodů pro zákaz dovozu plastového odpadu do Číny z takřka celého světa počínaje rokem 2018. Dost možná byl pro tento účel použit, případně i natočen. Nad tím už nemá cenu moc spekulovat. Jasně však je, že něco tak strašného by se za normálních okolností nemělo šanci v této šmírovací zemi dostat ven.

Film začíná často vyobrazovaným klišé s dětmi probírajícími se hromadami (západního) plastového odpadu. S tímto předobrazem jedné ze slepých uliček moderní globalizované společnosti se setkáváme i v jiných částech světa, přesto má tady, u světového průmyslového leadera, ještě naléhavější vyznění. Film není klasickým environmentálním dokumentem; neobsahuje žádný průvodní komentář ani data ze zdravotnických nebo ekologických výzkumů, jak jsme zvyklí. A vlastně to ani není třeba. Celý děj je mozaikou z běžného života dvou rodin v malé firmičce na recyklaci plastů a jakýkoli komentář je zbytečný, protože obrázky hovoří samy za sebe. Děti hrající si s hračkami vybranými z našeho odpadu, myjící si obličej ve vodě, kde tyto odpadky plavou, ohřívající si jídlo na ohni z hořících igelitů... Naprosto tragické životní podmínky v kombinaci s nepochopitelnou naivitou rodičů, pro něž je životním vrcholem chiméra zámožného života v Pekingu nebo koupě nového auta na mnohaleté splátky. To vše pod taktovkou komunistických vůdců, kteří svému lidu dnes a denně vštěpují, že úspěch je možný pouze za předpokladu dalšího a zvýšeného úsilí na budování vlasti. Na první pohled se může zdát, že velké části populace vzhledem k předem rozdaným kartám nic jiného nezbývá. Ale při pohledu pod pokličku jejich uvažování, vlastnictví moderní elektroniky nebo bizarních životních cílů si tím přestáváte být tak docela jistí.

Pohled na hory čoudícího plastu vás kromě toho, jak je něco takového ve druhé dekádě 21. století vůbec možné, vede ještě k zamyšlení nad tím, že se to musí zásadně podepisovat na zdraví hlavních protagonistů. To je samozřejmě možné bez většího úsilí vyzozorovat, leč otec rodiny si své zdravotní komplikace a patrně i rostoucí nádory v těle nechává zatím pro sebe. Návštěva lékaře a možná vážná diagnóza by totiž znamenala nejen vysoké náklady na léčbu, ale také ohrožení jeho vlastních příjmů a tím pádem „blahobytu“ celé rodiny.

Hledat na tomto celém zoufalství globální principy je vcelku jednoduché. O mnoho těžší je hledat konkrétního viníka. Jsou to západní země, které všechno tohle svou poptávkou pohánějí? Je to Čína, která na svém území něco takového na základě svých budovatelských cílů podporuje? Myslím si, že nakonec jsme to úplně všichni, protože celý moderní spotřebitelský model považujeme za něco přirozeného.

Dokument *Plastová Čína* o tom možná vypovídá víc, než bychom si vůbec přáli. Je k dispozici [zde](#). -jj-

Pozvánky - září 2025

Ekoporadna při ŠK zve:

Farmářské trhy Strakonice

pátek 5. a 12. 9., 12 - 16 hod., „Cirkusplac“ pod Hvězdou

Podzimní část farmářských trhů bude zahájena dvěma zářijovými termíny - **pozor, dva týdny hned po sobě!!!** Trhy budou po dvoutýdenní pauze z důvodu strakonické pouti pokračovat v pravidelných 14denních intervalech od 3. října.

Můžete se těšit na širokou nabídku čerstvých farmářských potravin, ovoce, zeleniny a dalších výpěstků, občerstvení a ručně dělných výrobků. Vše s důslednou kontrolou původu a kvality.

Bližší informace a seznamy přihlášených prodejců na webu: <http://farmarsketrhy.strakonice.eu/>. Pořádá Ekoporadna při ŠK ve spolupráci s Městem Strakonice. Kontakt: jan.juras@knih-st.cz, 721 658 244.

12. strakonický Veget Fest

sobota 20. 9. 2025, Na Ostrově 1415, 14-20 hod.

Doprovodný program:

14:00 – O Smolíčkovi - Divadlo ToTeM (představení pro děti)

Loutkové představení je určeno zejména dětem od 3 do 8 let, ale pobaví i rodiče. Smolíček s jelenem děti provedou nejen svým příběhem, ale také proměnami lesa během ročních období.

15:00 – Jaká je cena konzumu? - Lada Klimešová (přednáška)

Konzumovat, spotřebovávat, chtít a snad i chvíli mít..., za jakých podmínek a hlavně za jaké ceny? Hranice mezi "nutností vlastnit" a nákupem pro "lepší život" je hodně tenká. Někde tam uprostřed se potkáme i s pojmem "veganství". Zjistěte, co má společného s problematikou konzumu, a proč by rostlinná strava neměla vycházet jen z principů etiky.

16:00 – Alternativy masa - Pavel Ovesný (ukázka přípravy)

Existuje spousta způsobů, jak nahradit maso texturou i chutí. Představíme si, jaké hlavní alternativy masa existují a jak se mezi sebou liší. Prozradíme si, jak je správně připravit a dochucovat. A také, které z nich se hodí do konkrétních jídel. Těšit se můžete i na praktické ukázky.

17:30 – Zelená kriminalita a jak jí čelit - Jan Suchý (přednáška)

Členové výjezdového týmu Prevence Environmentální Kriminality vám představí nejčastější typy zeleně kriminality na našem území. Dozvíte se, jak rozpoznat a správně nahlásit například trávení či pytláctví zvířat.

+ **19:00 - Afterpárty - Šoulet** (swing-punk Praha)

V průběhu celého festivalu:

- workshopy pro děti
- benefiční bazárek

- informační a prodejní stánky
- ochutnávky a občerstvení

Vstupné dobrovolné - benefiční výtěžek festivalu bude poskytnut zvířecímu azylu [Libchavští Chlupáči z.s.](#) -jj-

Pobočka ŠK Za Parkem zve:

Ledňáčci

Schůzky rodin se zájmem o přírodu, tradice a lidové hry. Pro děti všeho věku (i v kočárku) s rodiči, prarodiči apod. Přicházet mohou i dospělí bez dětí nebo starší školáci bez dospělých. Pomoc při vedení programu je vítaná, ale není nutná. Chodit lze i nepravidelně. **Sraz v 16:00 před zámkem u vývěsky ŠK. V září bude jen jedna schůzka - ve ČT 11. 9. půjdeme s dalekohledem k řece, řekneme si zážitky z prázdnin a plány na nový školní rok.**

Pondělní zastavení

PO 15. 9. Setkání s literaturou, tentokrát **se vzpomínkami Jiřího Sováka**. Od 16:00, pobočka Za Parkem.

Přírodovědná procházka do okolí Sudoměře

ÚT 23. 9. Sraz v 7:55 na strakonickém nádraží. V 8:07 jede vlak do Sudoměře (příjezd v 8:15). Odtud půjdeme celkem cca 8 km po zpevněných cestách a případně i terénem mezi sudoměřskými rybníky k Velkému Markovci. Potom přejdeme k NPP Řežabinec. Během vycházky budeme pozorovat vodní ptactvo. Budeme se též příležitostně věnovat stromům, rostlinám a živočichům, které uvidíme. Zpět jede vlak z Ražic každé dvě hodiny, např. v 15:18. Neklouzavá obuv žádoucí.

Bližší informace:

Pobočka Šmidingerovy knihovny Za Parkem, Husova č. 380, Strakonice. Otevřeno PO a ČT 13–18, ST 8–12 hod. Kontakt: 380 422 720, tereza.machkova@knih-st.cz. -ah-

Drobné smetí

V CHKO Soutok rozkvétá rostlina považovaná v ČR dlouho za vyhynulou

Plamének celolistý byl v minulém století naposledy zaznamenán právě na Břeclavsku v roce 1912. Nové ojedinělé nálezy pocházejí až z počátku nového tisíciletí. V letošním roce plamének rozkvetl ve větším počtu právě v rámci nově vyhlášené CHKO. Více informací viz [zde](#).

MŽP rozšíří dotační programy na likvidaci stavebních materiálů s azbestem

Doposud výzva platila pouze pro malé zemědělské podniky. Kromě pokračování programu by měl být rozšířen i pro nové žadatele - fyzické osoby. Více se dočtete [zde](#).

Lidskou činnost za změnou klimatu vidí 60 % lidí v ČR

Nedávný výzkum veřejného mínění však krom tohoto zjištění přinesl také informaci, že osobní odpovědnost za klimatickou změnu vnímá necelá třetina populace. Více informací viz [zde](#).

Plocha pěstované řepky se dál snižuje

Na vině jsou podle zemědělců zvyšující se náklady, klesající výnosy a omezování škály ochranných látek - pesticidů. Svou podstatnou roli však hraje také útlum využívání biopaliv I. generace, které jsou spojovány zejména s koncernem Agrofert. Více viz [zde](#). -jj-

Literární okno

Dobrý život ve stínu konzumní společnosti - Tomáš Hajzler

„Nejdůležitější úkol, před kterým jako lidstvo stojíme, je pochopit rozdíl mezi příběhy, které nám jsou vyprávěny, a mezi skutečností.“

Velmi složitě se píše recenze na tak zásadní a navíc rozsáhlou knihu, jakou je tahle. Ve skutečnosti by se dal napsat samostatný článek o každé z deseti částí tohoto více než 600stránkového eposu. Tomáš Hajzler si vzal na svá bedra nelehký úkol. Popsat současný stav světa a společnosti - tak trochu „alternativním“ (rozumějte nekonformním) pohledem. Nejen, že se mu podařilo obsáhnout vše podstatné. Zvládnul to navíc čtivou a faktologicky bravurní formou (jen seznam pramenů čítá na 1400 položek -tj. více než dva na každou stranu textu!).

Vlastně si nejsem jistý, jestli podobná kniha na našem trhu existuje. Většina podobně kvalitních prací se zaměřuje na konkrétní dílčí oblasti, ale dát dohromady takřka vše pod jednu střechu, to tu asi ještě nebylo. Zároveň je třeba uvést, že kniha Tomáše Hajzlera může být určitě hodnocena různými subjektivními pohledy. Pro někoho to může být příjemné shrnující opáčko, pro mnoho lidí se může jednat naopak o těžce rozečítatelnou záležitost. Asi tak, jak to vystihl pohled jedné z uživatelů webu databazeknih.cz: „Naprosto zásadní kniha, kterou by si měl přečíst každý. Je mi jasné, že ne každý by její obsah pochopil nebo přijal, ne každý, kdo by ji pochopil, by jednotlivé její aspekty přetavil do praktické podoby v rámci svého života.“ Dovedu si představit, že pro určitou část společnosti by mohla kniha znamenat i poměrně slušné zemětřesení v oblasti běžně přijímaného paradigmatu.

První část knihy se pohybuje právě v okruhu úvodního výše uvedeného citátu. Nakolik se naše společnost potácí v oné často pozorované náměsíčnosti, kdy přijímá celou řadu automatických (povětšinou) konzumních dogmat. Rozetnutí tohoto gordického uzlu je však pro pochopení všech navazujících témat a problémů současné společnosti stěžejní. Na druhou stranu, pokud už takovým způsobem delší dobu uvažujeme, bude pro nás zbytek knihy žádaným rozšířením obzorů a žádný velký šok nás z četby nejspíš nečeká. Budeme se maximálně podívat nad tím, kterak se autorovi daří mnohé zásadní myšlenky elegantně překlápat do svěžího textu. Prvotní předpoklad, tedy určité vystoupení z krysího kolečka moderní civilizace a jejích mnohých pastí a pastiček např. popisuje jako psychologický experiment odchodu ze zakouřené zasedací místnosti, kdy všichni kolem zaryté sedí dál. Zároveň je třeba uvést, že kniha není v žádném případě ani ezoterickým nalhává-

ním, ani naivním popisem ideálního postkonzumního světa. Je skrz naskrz prošpikována konkrétními příklady činností a náhledů, která v tomto časoprostoru fungovat upřímně sami k sobě i k přírodě a zároveň se z toho nezbláznit.

Od úvodní části, ve které se text snaží vůbec postihnout, co to vlastně dobrý život v moderní společnosti je, se dostáváme k jednotlivým oblastem - rodina, vzdělání, firma, společnost, demokracie a planeta. Jmenované kapitoly jsou natolik hutné, že by v případě dalšího rozpracování mohly posloužit jako samostatné monografie. Tady však jejich sled hraje zásadní roli. Tomáš Hajzler je totiž zastáncem určitého celostního pohledu, kdy se negativní vzorce rodiny a vzdělání propisují i do pracovních poměrů; a možná ne úplně záměrně tento princip pomáhá udržovat celé konzumní soukolí pohromadě. To je také zároveň vysvětlením, proč je tak obtížné nějakým způsobem systém měnit - je totiž ukotven v našem elementárním vnímání a žebříčcích hodnot na mnoha úrovních. I když se části o rodině a školském systému zdají až moc rozvláčné, věřím, že některé vzorce předávané z generace na generaci jsou prapříčinou mnoha současných globálních problémů.

Z uvěřitelného nadhledu je hodnocen dnešní převažující korporátní zaměstnanecký model, neboť Tomáš Hajzler byl dlouhá léta jeho prvkem. Mnohé postřehy jsou tak na vlastní kůži zažitými příběhy. Navíc jeho současné působení coby lektora svobodnějších forem zaměstnání a zakladatele několika firem s „uvědomělým“ způsobem fungování dává jeho doporučením uvěřitelný charakter.

Pokud bychom měli hledat na knize nějaké slabiny, tak kromě zdlouhavosti některých pasáží by to byly i některé „reportážní“ úseky, které patrně vznikly překlápěním Tomášových blogových příspěvků do podoby jednoduchého knižního textu. Krom toho, že tato forma není příliš přehledná a povedená, tak zvolené konkrétnosti trochu odvádějí od tématu a bez širšího kontextu jsou méně uchopitelné (např. přepis konverzace se zástupcem realitní firmy apod.). U některých kapitol mě zarazilo paradoxně jejich vytrhnutí ze širších souvislostí. Příkladem mohou být dílčí peripetie kolem developerského bytového projektu v pražských Modřanech, které autor vcelku zevrubně líčí, avšak bez náznaku sebereflexe, že celé toto dobrodružství bylo s jeho současným světonázorem hodně mimo mísu.

Pokud se vám kniha Dobrý život ve stínu konzumní společnosti dostane někdy do ruky, nebude to pravděpodobně čtení na pár večerů. Ale to v tomto případě vůbec nevádí. Vlastně z ní můžete po dlouhou dobu po malých soustech ukusovat. Poin-ta vám určitě neuteče a děj nezapomenete. Zná ho totiž každý z nás. Jenom jsme zapomněli nahlížet pravidelně pod pokličku dennodenních záležitostí a nechali jsme se ukolébat tím, že ostatní v té zakouřené zasedačce také ještě pořád sedí. Kdy-by to bylo tak zlé a někde na patře hořelo, přece by už všichni dávno utekli. -jj-

Marie Tomášová, stromy, studánka a moře

„... Jezdili jsme tím dojemným vysočinským krajem na podzim, v zimě. Podél silnice stromy bez listí, tisíce stromů! Nemohla jsem se vynadávat: holé větve a kmeny – na sněhu nebo proti nebi – vypadaly jako dramatické černé kresby. Ať jsme jeli hodi-nu nebo dvě – ani jedno větví se neopakovalo. Tak jako se žádný člověk nikdy nezopakoval, ani listy, prý ani sněhové vločky nejsou totožné...“

Foto -ah-

Hezky řečeno, vidíte? Jsou to slova z rozhlasového pořadu „Osudy“ (2013) a z jeho knižního přepisu „Věřit napsaným slovům“ (2017), kde jsou zaznamenány vzpomínky herečky Marie Tomášové (18. 4. 1929 – 25. 5. 2025). Autorka zažila v mládí obrovskou popularitu, po roce 1972 potom naopak zákaz takřka veškeré veřejné činnosti, v devadesátých letech hlad většiny veřejnosti po komerční zábavě a jen slabý zájem o jiné druhy umění... Všechno to překonala a až do vysokého věku si uchovala svou vlídnost a důstojnost. Posilovaly ji hlavně hezké vztahy v rodině i v přátelském kruhu, milovaná vážná hudba, ale také silný vztah k přírodě. Schopnost plně se na ni soustředit a uvědomovat si svrchovanost jejího majestátu.

„... Dobrovická teta Mařka byla velká dobráčka... Vodila nás na nové moderní koupaliště, na jarmark, na trhy a do lesa u Doubku – na houby. A tam nás čekal zázrak: opravdová studánka s průzračnou zurčící vodou... Živel studánka – voda! – její pohyb. Na vodopády, řeky a říčky bych se mohla dívat pořád. Z moře ale – mám až strach. Je to živel fascinující a nádherný, ale tak mocný, že je nepochopitelný. Když jsem poprvé viděla moře, řekla jsem si: vždyť ho znám –

přece z obrazů a hlavně z biografu. Jak moc mi ale učarovalo, jsem poznala až doma: nejméně půl roku se mi každou noc o moři zdálo...“ -ah-

Listovka

Objevy detektiva Ledňáčka - odpovědi

- V době před téměř stoletím, kdy vznikal slavný „Brehmův ilustrovaný život zvířat“, bylo ještě zvykem označovat některé tvory za užitečné, jiné za škodlivé. Záleželo na tom, jak to viděly lidské oči ze svého pohledu. Často se takhle uvažuje ještě i dnes. Už tehdy ale bylo A. Brehmem o krutihlavovi jasně řečeno, že jeho vliv na mravence není vzhledem k jejich množství nijak ničivý. Tak je to v nenarušené přírodě zařízeno. Druhy lovcí a lovené se navzájem vyvažují. Naším úkolem je tedy zachovat ta území, která jsou ještě v poměrně dobrém stavu, a navíc se snažit, aby jich přibývalo, a ne naopak.

V místě, kde je mravenců dostatek, má krutihlav možnost přilétat na hnízdo s plným zobákem larev a úspěšně vyvést svá mláďata. O tom, jaká je intenzita krmení, nám dává představu vyprávění fotografa Pavla Smyčka z časopisu Ptačí svět [č. 2/2022](#): v prvních dnech přilétali rodiče k mladým v dlouhých intervalech, později se ale vraceli s potravou velmi často – přibližně jednou za minutu! Článek je doplněn velmi pěknými fotografiemi a také na titulní stránce tohoto čísla můžeme vidět krutihlava, jak vyplazuje svůj dlouhý špičatý jazyk.

- V časopisu „Ptačí svět“ je už od roku 1999 zvykem počítat i s dětskými čtenáři. Aby byly příspěvky s dětskou tematikou přitažlivé, jmenují se „Krutihlavovy hlavolamy“ a jsou podepsány ptačím kamarádem Krůťou. Týkají se života ptactva obecně, neomezují se jen na Krůťovy příbuzné. Najdete je na webu České společnosti ornitologické v jednotlivých číslech časopisu v archivu [zde](#).

Foto Andrej Chudý

- Barbuscha podle knížky V. Vančury šíří kolem sebe nepříjemný zápach. Totéž platí na hnízdo krutihlava, podobně nečisté, jako je tomu například u dudka. Autor pohádkové knížky „Víly mají starosti“ (1997) Pavel Šešulka přesto přisoudil krutihlavovi roli kladného hrdiny, který nestraší hodnou vílu, ale zlomyslného krtka. Svým syčením ho zažene od sedmikrásek a zabráni tak jejich zasypání hlínou.

Jak nám ale detektiv Ledňáček naznačil, přece jenom může být krutihlav ptačím mláďatům někdy nebezpečný. Při hledání vhodného hnízdiště se někdy stane, že narazí na obsazené hnízdo jiného doupného ptáka. Třeba sýkorčí nebo lejsčí. V takovém případě může zabrat svůj budoucí příbytek třeba i násilně. Výstelku, vajíčka i mláďata vyháží a sám pak na holé dno dutiny klade do zbytků trouchu svou snůšku. **-ah-**

Zdraví a strava

Co ochutnáte na 12. strakonickém Veget Festu?

Stejně jako loni přinášíme těsně před konání Veget Festu lákací přehled dosud přihlášených občerstvovatelů. Od některých již máme zprávu o připravovaném menu, u některých to bude patrně překvapení až do samého konce. Každopádně nejlepší bude, pokud se přijdete přesvědčit sami.

Fruxy Sušice - Po delší době opět na Veget Festu. Legendární sušické bistro pobalí svých pět švestek a přijede předvést pár pecek i k nám do Strakonice. O podobě chystaných ochutnávek už máme i konkrétní představu, takže posuďte sami: Chlebičky s retro salámovou pomazánkou, vegan tlačěnka, focaccia s červenou řepou a zelím, farinata se zeleninou, bramborové nočky se zelím a uzeným tofu, jahelník s mákem a ovocem.

Veganské večere Strakonice - Společný stánek několika nadšenců a nadšenkyň kolem skupiny Jsme Strakonice. Těšit se můžete opět na chutný fastfood i ryze domácí krmi.

Tomáš Hauser - Exotika z Pošumaví. Tomáš už se na Veget Festu taky párkrát objevil a vždy to byla exkurze na daleký východ. Uvidíme, jak tomu bude tentokrát.

Jáchym Kaplan, Padma Sonar - Tuto dvojici určitě znáte nejen z předchozích ročníků, ale také ze strakonických farmářských trhů, kde nechávají zájemce nakouknout pod pokličku tradiční indické kuchyně.

Foto Eva Hadová

kvašená zelenina, hranolky s kešu dipem. Stripsy v domácí bulce s dipem a fermentovanou zeleninou. A jako dezert matcha cheesecake nebo jableční šneci. Vše bude možné zalít regionálním pivem Břeží Koza.

Žáci 5. třídy ZŠ FLČ Strakonice - Experimentální projekt svěřenců paní učitelky Rohové a my jsme sami zvědaví, co si pro nás omladina přichystá.

Restaurace Sůl a řepa - obsadí stánek společně s čajovnou Pod Stolem a kromě ochutnávkové speciality určitě nabídne i své fermentované speciality. Tým čajovny kromě povzbuzujících nápojů pravděpodobně přichystá i nějaký ten raw dortík.

Rawito - Poprvé na Veget Festu. Regionální veganské a raw nanuky ze Svaté Maří. Rodinná firmička, která své podnikání rozšiřuje o podstatné etické a environmentální rozměry (např. své nanuky dodává v kompostovatelných obalech). Zmrzlou sladkou tečku hledejte v trucku přímo u vstupu na festival.

Martin Kolář - Další nováček letošního ročníku, který chystá dobroty formou ochutnávků. A určitě se bude na co těšit, posudte sami: Kechek el fouqara (fermentovaný bulgur), polévka pravděpodobně mrkvová s arašidovým máslem, Buirguignon s pečenými brambory grenaille, ovesný švestkový koláč s makovou drobenkou bez lepku. -jj-

Andrea Sedláčková - Luxusní sladké pochutiny a detailně propracovaný fastfood s těžištěm kolem netradičního pojetí burgerů. To vše pod jednou střechou.

Bohumil Skuhřavý - Zkusí své štěstí na Veget Festu letos poprvé. Zatím víme, že od něj ochutnáte nějaké muffiny, cookies a pravděpodobně také slany cuketák.

Iveta Holubová - Už poněkoličkáte se budeme těšit na vymazlené domácí speciality s použitím divokých bylin.

Zahrada Milčice - Každoroční účastník našeho festivalu si pro nás chystá pár ověřených šlágrů i několik novinek: kvasový chléb s „vajíčkovou“ pomazánkou a s „lososem“, paštiky z hub, fermentovaná pesta, kimchi,

Ing. Jan Juráš -jj-

Ekoporadna při ŠK, Informační centrum neziskových organizací, Husova 380, Strakonice

Po, St: 7:30 - 16:00, Út, Čt: 12:00 - 16:00,

Pá - po domluvě

tel.: 380 422 721, 721 658 244

E-mail: jan.juras@knih-st.cz

Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Strakonice, Zámek 1

www.csop-strakonice.net

E-mail: posta@csop-strakonice.net

Kompost - Strakonický měsíčník o ochraně přírody

Příspěvky v tomto čísle - Jan Juráš, Alena Hrdličková (-ah-), Alan Šturm, Jana Marková, Eva Legátová

Grafika - Jan Juráš

Logo Kompost - Monika Březinová

Kresby - Ivana Jonová

Jazyková úprava - Jan Juráš

Kontakt - jan.juras@knih-st.cz, 380 422 721

Publikované články vyjadřují výhradně názory autorů

Anticopyright 2025

ŠMIDINGEROVA
KNIHOVNA
STRAKONICE